

Olomoucký biOzpravodaj

říjen 2010

Informátor pro zájemce o ekologické zemědělství a původ našich potravin

PRŮZKUM

Biobavlněné produkty v Olomouci stále častěji

Přívlastek bio už dnes nenesou jen různé druhy potravin a kosmetiky, ale také oblečení. Nejčastěji se lze setkat s biobavlněnými výrobky pro děti. V Olomouci najdete specializovaných prodejen s produkty z organické bavlny jen několik, jejich nabídka je však poměrně široká. Větší obchody prodávají oblečení z biobavlny spíše jako doplňkový sortiment. Jakousi sázkou na jistotu tak zůstávají e-shopy. Jejich nevýhodou je však to, že si zboží nemůžete vyzkoušet a takzvaně „osahat“.

Kdy se z bavlníku stává biobavlník?

Aby mohl výrobek nést označení biobavlna, organická bavlna, anglicky organic cotton, je nutné, aby byl vyroben z biovlákna, které pochází z biobavlníku. Ten, na rozdíl od běžného bavlníku, má původ na plantážích ekologického zemědělství. Zvyšování úrodnosti půdy a boj s bavlníkovými škůdci se provádí šetrnou, přírodní cestou. Například tak, že se zde stále využívá tradičního způsobu střídavého hospodářství, bavlna se střídá s tzv. leguminózami, tedy rostlinami, jejichž kořeny dokáží vázat vzdušný dusík, a tím přirozeně zúrodnovat půdu. Na velikost úrody biobavlníku má vliv také samotná sklizeň. Provádí se výhradně ručně a pokud má být výnos co nejvyšší, je potřeba ji velmi dobře naplánovat.

Proti škůdcům, kteří bavlník napadají, ekologičtí farmáři bojují prostřednictvím přirozených predátorů, jimiž jsou vosičky a speciální druh houby. Na plantážích s běžným bavlníkem se ročně spotřebuje téměř čtvrtina všech insekticidů použitých v textilním prů-

myslu a 10 % hnojiv na 3 % obdělávané půdy.

Výrobky z biobavlny

Rozdíl mezi bavlnou a biobavlnou najdeme již ve zmiňovaném pěstování. A právě tento ekologický způsob péče o rostlinu má později vliv na biobavlněné vlákno a z něj zhotovený produkt. Výrobky z organické bavlny jsou jiné jak na pohled, tak na dotek. Jelikož nejsou běleny chlórem, zachovávají si svou přirodně bílou barvu i vůni. Na dotek jsou jemné a měkké, protože vlákno není narušeno žádnými chemickými přípravky. Při nošení jsou více prodyšné. Pro své vlastnosti je tento materiál vhodný pro alergiky a lidi s citlivou pokožkou. Proto se z něj vyrábí nejčastěji oblečení pro děti. Setkáme se ale i s ručníky a županů, utěrkami a novinkou jsou biobavlněné hygienické potřeby.

Podle posledních průzkumů trh s produkty z organické bavlny stále roste. Jejich celkový podíl je však pořád menší než 1 %. O to více jde ale vidět každoroční nárůst vypěstované organické bavlny, který se v letech 2008–2009 zvedl o 20 %. V současné době se pěstováním organické bavlny zabývá 222 000 ekologických zemědělců ve 22 zemích světa a kromě zavedených trhů v Severní Americe a Evropě vznikají nové trhy v Asii. V zahraničí se dokonce čím dál častěji konají módní přehlídky, kde známé modelky a osobnosti prezentují organický, tzv. zelený textil.

A jak je to s cenou?

Mnoho lidí si vypěstovalo předsudek, že to, co je bio, je zároveň několikanásobně dražší než běžně dostupné konvenční výrobky. V případě biobavlny se však výrobci snaží srovnat ceny na úroveň textilu z běžné bavlny. Tuto stra-

tegií již dlouho drží například společnost C&A, kde je oblečení z biobavlny cenově srovnatelné a někdy i levnější než výrobky ostatní. Například cena za pratelné hygienické vložky se pohybuje okolo 70 korun. Dětské body a dupačky z organické bavlny seženete do 300 korun.

Kde výrobky z biobavlny koupit?

Přímo v Olomouci jsou dva obchůdky, které se na výrobky z organické bavlny specializují. První z nich, **Slůně.eu**, sídlí na Dolním náměstí a nabízí prodej ekologického oblečení z biobavlny. Konkrétně tu seženete plenkové kalhotky, body a zavinovačky pro miminka, pro starší děti pyžama, teplákové soupravy a zástěrky. Prodává se zde zboží od českých dodavatelů, Haipa-Daipa a Uzlík Mazlík, a německých výrobců, Disana, Lotties a PoPoLini.

Druhým místem, kde nakoupíte zajímavé výrobky z biobavlny, je Studio **M.arta** na Uhelné ulici. Zde kromě

Mikina z biobavlny

Foto: www.hnutiduha.cz

oblečení z organické bavlny, jako jsou trika, tepláky či župany, seženete i ručníky a utěrky, navíc také širokou řadu ekologických hygienických potřeb, především dětské pleny, tampony, vložky a dámské vlhčené ubrousky. Po osobní domluvě si můžete spoustu dalších věcí, které nejsou zrovna skladem, objednat. Od října také studio zprovozní na stránkách www.bioaorganic.cz nový internetový obchod, v němž si můžete biobavlněné výrobky nakoupit z pohodlí domova. Hygienické potřeby z biobavlny dodává britská společnost Natracare, oblečení a ostatní textil německá společnost Living Craft.

Dalšími obchody, které nabízí produkty z biobavlny, jsou například zdravá výživa Studánka (síťovky) nebo **DM drogerie**, kde je textil Bellinda označen „My bio“, zakoupit si tak můžete ponožky či spodní prádlo v bio kvalitě. Ponožky z biopříze nakoupíte i u **Marušky ponožky** v Kateřinské ulici. Vyrábí je česká firma PROPS – SUK (www.props.cz), biopřízi dodává rovněž český výrobce (www.geofima.cz). Ponožky stojí tolik, co „nebio“, tedy kolem 30 korun za pár.

V centru města na Dolním náměstí lze také najít biotextil – a to přímo v eko-

poradně **Hnutí DUHA Olomouc**, na Dolním náměstí 38. Vybrat si můžete z dámských a pánských triček různých barev, velikostí a s různými motivy. Cena těchto triček je 250 korun. V nabídce jsou i pánské mikiny s vyššími stopami šelem za 750–800 korun a také tašky za 180 korun. Veškerý textil je také klimaticky neutrální, což znamená, že se vyrábí výhradně za použití obnovitelných zdrojů energie (větrné a solární) a s nízkou spotřebou vody. Více na www.biotricko.cz.

Obchodem, který nabízí velký výběr textilu z organické bavlny, je také prodejna **C&A** v Olympii ve Velkém Týnci u Olomouce. Najdete tam oblečení jak pro děti, tak pro dospělé. Společnost C&A navíc nabízí biobavlněné výrobky za srovnatelné ceny jako klasický bavlněný textil. Prodejem výrobků ze 100% biobavlny společnost C&A podporuje organizaci Organic Exchange, která je v kontaktu s rolníky pracujícími na bavlníkových plantážích a zajišťuje jim příznivou sociální situaci, zároveň pomáhá společnosti C&A získávat potřebné množství biobavlny.

V Olympii je ještě obchůdek **The Earth Collection**, který prodává oblečení výhradně z přírodních materiálů. I v něm se najde pár výrobků z organické bavlny. Aktuálně tam seženete dámské kalhoty. Zboží se však čas od času proměňuje, je dobré se informovat.

Prodejnou, kde je biobavlněné zboží zastoupeno poměrně výrazně, je **H&M**. Většinou však není garantovaný 100% podíl biobavlny, obvykle jen minimální z 50 %. Najdete zde také výrobky z recyklované bavlny, jejíž výroba využívá textilních zbytků.

Obchody **Lara Loana** a **Original Marines**, sídlící v obchodním centru Olomouc City, nabízejí z organické bavlny výrobky pro kojence a děti. Tento druh dětského oblečení však tvoří pouze doplňkový sortiment, proto je na prodejně vždy jen několik kusů. Po domluvě je ale možné si výrobek objednat.

Může se stát, že i v jiných obchodech náhodně narazíte na nějaký produkt z biobavlny. Proto vždy při výběru věnujte pozornost štítku. Pokud je tam nápis „100% bio cotton“ nebo „100% organic cotton“, máte jistotu, že držíte v ruce ten správný kousek.

Asi největší nabídku biobavlněných výrobků poskytují internetové obchody. Nákup je zde pohodlnější a rychlejší, v případě oblečení si však zboží

nemůžete prohlédnout ani vyzkoušet, což může být někdy na škodu. V dobrych e-shopech však nebývá problém s vracením nepoužitého zboží. Výhodou však je, že seženete produkty i jiných výrobců než těch, kteří své zboží distribuují do kamenných obchodů. Tak je tomu i v případě českého výrobce Betty Mode, jehož oblečení z organické bavlny seženete v obchodě jen zřídka, na internetu je však jejich nabídka široká. Betty Mode se specializuje na dětský textil a mladou módu a z biobavlny šijí převážně dětská pyžamka, trička a spodní prádlo. Jejich biooblečení nabízí například e-shop **Duhový krámeček**, který má možnost vyzvednutí i v Olomouci. Tam najdete také biobavlněné výrobky dodavatele Bioworld cz, včetně dámské intimní hygieny z biobavlny (tampony, jednorázové i pratelné vložky). I při objednání na www.promami.cz, si můžete zboží vyzvednout v Olomouci, v Sokolské ulici.

Speciální nabídku má obchůdek www.eco-mamma.cz, který kromě spodního prádla a triček (včetně pánských) z biobavlny nabízí i certifikaci fair trade některých těchto výrobků.

Fér oblečení

Spravedlivé oblékání neboli fair wear zaručuje, že výrobce (textilní podnik) dodržuje podmínky stanovené Mezinárodní organizací práce International Labour Organisation (ILO): je zde přísný zákaz dětské práce, daná je minimální mzda, důstojné podmínky k práci apod. Garantem je Fair Wear Foundation – mezinárodní nadace, která se zaměřuje na zlepšení sociálních podmínek v oblasti oděvního průmyslu. Některé oděvní značky nabízí i produkty právě z biobavlny nebo jiných bio vláken, jako je tomu například u jednoho z prvních certifikovaných – německého výrobce Hessnatur. Tyto výrobky lze najít například na stránkách www.detskybioshop.cz.

Bambusové oblečení

Bambus je další materiál, ze kterého může být oblečení vyrobeno. Dokonce je mnohem měkčí, než jakýkoliv ekvivalentní výrobek z bavlny. Má savost až o 30 % vyšší než bavlna, je přirozeně antibakteriální, termoregulující, nealergizující a chrání proti UV záření. Bambus patří k přirozeně obnovitelný

ANKETA:

Jak se podle vašeho názoru změnila nabídka bioproduktů za posledního půl roku?

Helena Grasová, 49 let, Olomouc

Poslední půlrok je nabídka asi stejná, ale vezmu-li to v dlouhodobějším horizontu, dejme tomu pěti let, tak se výrazně zlepšila. Co mi ale stále v nabídce chybí, je například bio pohanka pocházející z České republiky. V obchodech se dá většinou koupit jen ta dovozová, čímž celé ekologické zemědělství ztrácí smysl.

Marie Fatková, 74 let, Olomouc

Myslím, že se sortiment hodně rozšířil. Abych řekla pravdu, ačkoli nakupuji biopotraviny už dlouhou dobu, pořád nevím, co všechno se dá v bio kvalitě koupit. Postupně tu nabídku obchodů objevuji.

Magdaléna Ryšicová, 32 let, Olomouc

Většinou nakupuju pořád stejné věci, které mám již vyzkoušené, takže ten sortiment příliš nesleduji. Řekla bych ale, že poslední půl rok je stále stejný.

Lena Pulchertová, 47 let, Olomouc

Těžko hodnotit. Vždycky se otevře nějaký obchod, má širokou nabídku, ale potom krachuje, protože tam lidé moc nechodí. Ale obecně si na sortiment nemůžu stěžovat, vždycky seženu všechno, co potřebuji. Jen masné výrobky v bio obchodech chybí.

Radka Spurná

zdrojům. Při pěstování bambusu se totiž nepoužívají pesticidy a je to jedna z nejrychleji rostoucích rostlin – může být sklizena až 4krát ročně. Rostlina

Internetové obchody, kde seženete výrobky z organické bavlny:

www.bioorganic.cz
www.mamaja.cz
www.promami.cz
www.bioobleceni.cz
www.duhovykramek.cz
www.detskybioshop.cz
www.bio-shopping.cz
www.ecovoice.cz
www.biosfera.cz
www.ecomamma.cz
www.bioobchod.cz

není náročná na vodu a její přírůstky dosahují až půl metru za den. Toto obléčení seženete například na e-shopu www.bambusove-obleceni.cz, kde je textil značky Marvel-Bamboo outdoor. Dámská a pánská trička si můžete objednat z e-shopu centra Hnutí DUHA na www.hnutiduha.cz. Vlákna triček obsahují 30 % organické bavlny a 70 % bambusového vlákna.

Nejen pozitivita biovláken

Používat přírodní, nejlépe bio vlákna je rozhodně dobré rozhodnutí – jak z pohledu environmentálního (hnojiva, postřiky, biodiverzita...), tak etického (sociální podmínky). Bavlnu ani bambus však nelze produkovat u nás.

Problematické je také zpracování bambusu na textilní vlákna – jde o poměrně náročný postup (v podstatě je nutné dřevní hmotu rozvláknit a teprve poté sprádat). Dalším negativem je velká přepravní vzdálenost do Evropy – biobavlna se zhusta pěstuje i v Egyptě a na Blízkém východě. Biobavlna z USA a vzdálených destinací je však stejně problematická jako např. biopohanka z Číny. Ačkoliv nejde o tak rychloobrátkové zboží jako jsou potraviny, přeprava přesto stírá velkou část pozitiv ekologického zemědělství. Z tohoto pohledu je vhodnější (bio)konopné nebo lněné vlákno a textil, který lze kompletně produkovat v podmínkách ČR.

Barbora Číhalová, Simona Horká

SERIÁL Ekozahrada v říjnu

Přicházející podzim a zima na dohled zahajují poslední etapu prací na (bio) zahradě. Je potřeba myslet na malé obyvatele takových zahrádek, které porůstá jiná tráva než „anglický jednodruhový“ trávník a semtam konifera. Jde hlavně o ježky, které decimuje hned několik lidmi způsobených faktorů – silnice (a auta), používání pesticidů (kvůli tomu je méně hmyzu, ježek se může otrávit jedovatou potravou) a právě expanze anglických trávníků na úkor přátelských zahrádek s klidným zákoutím, hromadami dřeva a listí, kompostem a kůlnou. Na „anglických zahradách“ se s ježkem těžko setkáte – a pokud ano, tak nejspíš nepřežije nejbližší zimu. Ukazuje se totiž, že dostatek potravy (kteřou tyto zahrady ostatně neposkytují) a nízká hmotnost před zimou nemusí být pro ježka kritické, častějším problémem je nalezení vhodného úkrytu. Ten můžete zařídit snadno: nechte v koutě zahrady hromadu listí, případně i dřeva a kamenů, vysokou minimálně jeden metr. Od listopadu do března ji ponechej v klidu, nerozebírejte ji. Úkryt je možné vylepšit přidáním dřevěné budky vhodné velikosti vycpané senem nebo listím a zasypané izolačním materiálem (nejlépe listím). Není od věci před zimou, na začátku jara nebo při delší oblevě připravit nějaké krmení pro ježky poblíž úkrytu – nejlepší jsou syrová vajíčka, kousky masa (nevařené) nebo psí a kočičí granule či konzervy. Nedávejte jim mléko, protože není přirozenou potravou pro dospělé savce.

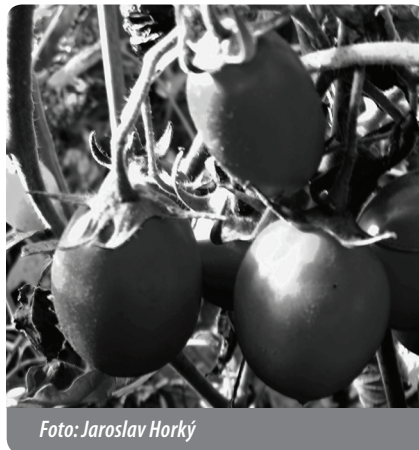

Foto: Jaroslav Horký

Podzimní tipy

Růžičkové kapustě odstraníme vrcholky – přestane růst do výšky a bude více zakládat na růžičky. Sklízí se hlavně po prvních mrazech.

Rajčata nesnesou mraz vůbec – už je nejvyšší čas otrhat prakticky všechna. Ta „lesklá“, „nechlupatá“ stihnou ještě dozrát a zčervenat, příliš malé je dobré zavařit nebo vyrobít čatni.

Giganty mohou na zahrádce zůstat i přes zimu – pokud jsou některé prasklé, sklídte je a zpracujte co nejdříve.

Mrkev, celer, řepu, petržel, pastinák a další kořenovou zeleninu uchovávejte v nepromrzajícím sklepě ve velké nádobě s mírně vlhkým pískem. Pokud do písku přidáte trochu vápna (tak na „pocukování“), zabráníte rozvoji plísní a hnilob.

Na výsadbu ovocných stromů a keřů je nejlepší se připravit s předstihem

– ačkoliv pro vlastní sázení je na Olomoucku nejlepší měsíc listopad (výjma mrazových kotlin, kde může zima překvapit nepříjemně brzo). Jámu vykopejte několik týdnů před vlastním sázením – a to dostatečně velkou, aby se stromu neohýbaly kořeny, v hloubce 40 – 60 cm (podle druhu). Na dno nasypete několik lopat vyzrálého kompostu. Ten přidejte i do vykopané zeminy a doplňte dřevěným popelem a dobře promíchejte. Vše prozatím nasypete do jámy a přikryjte listím nebo posekanou trávou. Až dojde na výsadbu, zeminu snadno vykopete a strom najde výborný substrát pro růst.

Renata Placková

Kam pro (nejen) staré odrůdy na Olomoucku?

Chystáte se na výsadbu ovocných stromů a keřů? Nejsou vám cizí jména jako řehtáč, jadernička, mišpule, moruše nebo dřín? Rádi byste je měli i na své zahrádce? Zkuste zahradnictví rodiny Pražákových v Drozdíně u Olomouce (www.drozdin.cz). Pestrý výběr najdete i jinde – výborný web a systém dodávek má zahradnictví v Bojkovicích (www.stareodrudy.cz), zde je však nutné zaslání poštou nebo výlet do podhůří Bílých Karpat. Znáte zahradnictví, kde najdete staré, krajové nebo méně obvyklé druhy? Podělte se o zkušenosti se čtenáři na www.ekologickelisty.cz nebo e-mailem do redakce ekologicke.listy@hnutiduha.cz.

Kavárna a restaurace Betánie na Wurmově ulici v centru města Olomouce nabízí širokou škálu bio a fair trade (FT) káv, kakaa a čajů. V brzké době plánuje zavádět také palačinky s bio marmeládami. Nabídka fair trade k posezení: káva Machu Picchu bio, Guacaó bio, káva silně pražená bio, instantní káva Tanzanie, Espresso Kaffa

Etiopie, turecká káva Machu Picchu Peru, obilná káva Orzo z Ekvádoru, kakao s guaranou, bílý čaj Qi s bobulemi goji – kustovnice čínské nebo, detoxikační zelený čaj Qi bio, zelený čaj s ginkgo bio, zlatý černý čaj s kořením „Golden Chai Tea“ bio.

V přízemí se nachází bezbariérová tréninková kavárna Betreka, kde je

kromě balených FT na prodej (čokolády, kávy, tyčinky ad.) i velký výběr hotových nápojů certifikovaných jako zboží spravedlivého obchodu. Otevírací doba Betánie je po–pá 9–22 hod., so 11–20 hod., v Betrece jsou po–pá 14–18hod.

Jana Kynclová

RECEPTY

Nenáročná cuketa na slano i sladko

Sklizeň různých plodů léta se už chýlí ke konci. Některým druhům ovoce a zeleniny se každý rok nedaří stejně, někdy je sklizeň malá nebo vůbec žádná, jindy naopak úrodu nestačíte zpracovávat. Jsou však i takové plodiny, které se pěstují snadno a poměrně úspěšně. téměř kdykoliv. Jedním z takových případů je i nenáročná cuketa: poskytnete-li jí slunné místo a občasnou závlivu, odmění se mnoha kilogramy plodů. Cuketa obsahuje vitamin A, hořčík a vápník, fosfor, draslík, železo, měď, zinek a některé vitaminy skupiny B. Vysoký obsah vody dělá tykev obecnou čili cuketu nízkokalorickou. Přinášíme několik receptů na její zpracování.

Slaný bramborovo-cuketový koláč

500 g brambor, 2 cukety, 100 g strouhaného sýra, 2 vejce, 1 smetana ke šlehání, špetka pálivé papriky, pepř, sůl

Brambory i cukety oloupeme a nakrájíme na kolečka. Do vymazaného pekáčku klademe střídavě vrstvy osolených brambor a cukety. Vše zalijeme omáčkou ze smetany, vajec, sýra a papriky. Poklademe lupínky másla a asi hodinu pečeme ve středně vyhřáté troubě.

Cuketový nákyp

500 g nahrubo nastrohané cukety, 100 g nahrubo nastrohaného sýra, 2 vejce, 3 lžičky oleje, 1 cibule, 3 stroužky česneku, 5 lžic hladké mouky, 1 prášek do pečiva, koření (na mleté maso)

Nastrohanou cuketu a sýr smícháme s vejci, olejem, nakrájenou cibulí, pro-

lisovaným česnekem. Zahustíme moukou s přidaným práškem do pečiva. Směs okořeníme a osolíme. Pečeme ve vysypaném a vymazaném pekáčku na 150–200 stupňů.

Sladký moučník z cukety

2 hrnky polohrubé mouky, 2 hrnky nahrubo nastrohané cukety (bez jader), 1 hrnek cukru krystalu, 0,75 hrnku oleje, 1 lžička skořice, 1 prášek do pečiva, 3 vejce, popř. rozinky, sekané ořechy

poleva: 2 lžičky tuku, 14 lžic cukru moučka, 4 lžičky horké vody, 2 lžičky kakaa

Všechny suroviny smícháme dohromady, můžeme přidat rozinky nebo ořechy. Těsto nalijeme na vymazaný a vysypaný plech a upečeme. V kastrůlku rozpustíme tuk, přidáme cukr, vodu, kakao a na mírném ohni za stálého míchání uděláme hladkou polevu, kterou potřeme vychladlý koláč.

Grilované cukety

4 mladé cukety, 100 ml olivového oleje, 2 stroužky česneku, hrst směsi čerstvě posekaných bylinek (např. bazalka, rožmárek, tymián, koriandr, oregáno)

nebo grilovací koření, případně lžička bílého vína

Cukety se slupkou nakrájíme na středně silná kolečka. Z oleje, soli, utřeného česneku a bylinek (koření), popřípadě i bílého vína připravíme marinádu, do které minimálně na hodinu cuketu naložíme. Poté grilujeme a průběžně potíráme marinádou z obou stran.

Zuzana Borčanyiová

Zdroje: www.ireceptar.cz, www.mamincinyrecepty.cz

bio
oblečení
barvené jilem

Příroda je naší největší inspirací

ecovoice earth creations
eco · pure · simple

www.ecovoice.cz

Děkujeme za finanční podporu statutárnímú městu Olomouc.